

IONEL TEODOREANU

ÎN CASA BUNICILOR

● ÎN CASA BUNICILOR ●

▫ **NINGE NAIV.** ▫

Poate că pe o fereastră aburită, un deget mic a desemnat o căsuță cu o ușă, două ferestre și hogoacul din care iese codița unui cârlionț de fum. Satul fulgilor e numai în ochii copiilor.

Geamul e o filă veche din cartea îngerilor.

Așa începe iarna: într-o dimineață albă, cu copaci moșnegi și alții copii.

▫ **BUNICUL A FOST, BUNICA ESTE** ▫

E teribilă casa bunicilor!

Uf! de câte ori trebuie să se ducă la bunici cu părinții, copiii se uită chiorâș unul la altui, strâmbă din buze, dau din cap, și sunt ca zmeele descălecate de pe vânturi și arestate în dulap, cu cozile înfășurate, sfoara depănată și zbârnâietoarea mută.

Mâinile trebuie să fie curate și dulci la pipăit, unghiile tăiate, părul pieptănat – dar nu cu mâinile -, hainele periate, ghetetele lustruite.

– Să nu vorbiți tare și neîntrebați, să nu râdeți prosteste, să nu puneți mâna pe lucruri, să nu v-atingeți de pisici, să nu faceți obrăznicii...

– Atunci ce să facem?

– Să fiți cuminți.

Să nu, să nu, să nu. Asta-i casa bunicilor: zidurile între care nepoții n-au voie să fie copii. E mai rău decât la biserică. Acolo măcar e lume multă, mare și cam surdă, iar copiii – printre babe și moșnegi – sunt ca în pădurea veche: își fac semne și râd pe furiș și înfundate. Dar bunicii sunt doi, fiecare în câte un fotoliu; părinții, doi, fiecare pe un scaun; iar copiii, prizonieri între ochelarii bunicilor și ochii părinților. Bunicul a fost procuror general, adică generalul procurorilor.

Tata spune:

– Nimeni nu crâcnea în fața tatei.

– Stăteau toți smirnă?

– Toți.

– Chiar și mama?

– Chiar și eu.

Teribil!

– Și bunica? urmează logic glasul inocent.

Tata vrea să se încrunte, dar zâmbește cu ochii mici.

– Mama? se întrebă el. Strașnică femeie! Râde și nu mai spune nimic.

Așa e tata: când nu vrea să spună ceva, îi vine să râdă. Cu mama râde des. Mama se supără, și tata parcă e copilul mamei, ca și ceilalți.

Bunicul a fost și primar și decanul avocaților, bunicul a fost decorat: decorațiile le ține bunica în șifonieră, și portretul bunicului, din salon, pe tot pieptul fracului.

– Tată, bunicul e ca o poveste.

– De ce?

– Fiindcă începe cu „a fost”.

Tata zâmbește. Asta nu înseamnă întotdeauna că o vesel. Dar nici nu se supără.

Acum bunicul e alb și zâmbește. Chiar și primăvara el e tot ca un copăcel nins. Are ceas de aur cu muzicuță, ochelari cu ramă de aur – și stă. Stă acasă toată ziua. E foarte bine să fii bunic.

Bunica a fost și ea tânără, adică a fost mireasă când bunicul nu era bunic, când tata nu era tată, și când copiii tatei nu erau deloc. Numai gândindu-se la tinerețea ei, mintea copiilor se încețoșează de ațe de păianjeni mai colbăite decât cele din pod de pe cărțile cu litere chirilice.

Când o fi fost tânără și bunica?

Atât de încâlcită-i socoteala tinereții ei, încât nepoții se gândesc la tinerețea bunicii ca la altceva, cum e de pildă portretul doamnei frumoase din salon, de lângă portretul cu decorații al bunicului, – dar simt câtă

vechime e în fosta mireasă a bunicului.

Teribil!

Lumea spune bunicii „Coana Elencu” și bunicului „Cuconu Alecu”. Iar bunicii între ei își spun Alecu și Elencu, și nu-și vorbesc cu, tu” ca tata și cu mama, ci cu „mata”, ca și cum ar fi în vizită unul la altul.

Nepoților le vine să râdă.

Dar:

– Să nu...

● VIZITA ●

Pornesc spre casa bunicilor în trăsura comandată de tata. Se cunoaște! Un muscal numai de catifea, ca un mitropolit cu șapcă, obrații de duduie, bici galben ca de aur, roți cu ochelari de cauciuc, perne moi, covoraș la picioare și cai negri, cu coamă și coade lungi de fată care s-a lăut. Dar sunt armăsari, fiindcă numai armăsarii pot fugi cu atâta strășnicie năzdrăvană. Unul dintre copii ar vrea să vadă luceferii de foc, care s-aprind în mers pe pieptul armăsarilor. Dar copiii stau pe scăunaș, cu spatele la muscal, nas în nas cu ochii mamei.

Mama e nervoasă. Pe genunchi are o cutie de bomboane legată cu șnur de aur. Cu toate că sunt în mânuși, degetele maniei fac game pe capacul cutiei. Copiii știu ce înseamnă când mama face game fără pian. Deci stau cumiți.

Tata fumează și salută în dreapta și în stîngă. Toată lumea îl cunoaște pe tata.

Au ajuns în „Beilic”. Dar trăsura nu intră în ogradă. Stă smerită la poartă, ca la mănăstire. Mama în frunte, cu foșnetul rochiei, umbreluța și cutia de bomboane; tata după mama, cu scârțâitul ghetelor, uitându-se la copaci; copiii în urmă, unul după altul, târându-și pașii, cu capetele mereu întoarse după armăsarii de la poartă.

Dintâi intră cutia cu bomboane cu mâinile mamei, apoi mama cu sărutările. Tata aruncă țigara, își șterge buzele cu batista care miroasă frumos a apă de colonie, se descoperă și intră, sărutând pe rând mâna bunicilor. Bunicii îl sărută pe frunte. Tata nu mai e tata: e copilul bunicilor.

Copiii, și mai mici, rămași parcă fără tată, așteaptă pe treptele antreului să le vie rândul la bunici. Treptele sunt de piatră vopsită albastru deschis. Antreul este de lemn gălbui, cu ferestre.

Mâna bunicii e plină de inele cu pietre colorate și oușoare de mărgăritar. Miroasă ca turtele de Crăciun, a migdale și apă de flori.

– Sărută, nepricopsitul, ca lumea. Așa se sărută?

Nepotul sărută din nou – apăsător și cu „țoc” – mâna care parcă are un ochi în palmă ca bolta bisericii. Mâna bunicii, chiar când o săruți, o simți urzicându-ți urechea.

Mâna bunicului bate-n gălbui și miroasă a frunză uscată de nuc. Copiii ar vrea să fie în casa bunicilor ca la pomul de Crăciun. Dar e altfel.

În casa bunicilor totul e cuminte – ca în somn – și nu se mișcă din loc, începând cu nepoții așezați la rând pe trei scaune prea înalte pentru ei.

Stau. Stau. Stau.

Le vine să se strâmbe ca la fotograf. Dar: „Să nu”...

Tac. Tac. Tac.

Le vine câte-un „oac” de broască, câte-un „ham” de câine, câte-un „bâz” de muscă-bâzălău, câte-un „muu” de vacă.

Dar: „Să nu”...

Și nu fac nimic, nimic, nimic.

Degeră de urât.

Unul cascade sincer: „Uăăă!”

– Caști o gură cât o șură! spune bunica. Are să-ți intre muștele. Ia să văd: te speli bine pe dinți?

– De ce nu-ți acoperi gura când îți vine să caști? intervine mama, trimetându-i o privire mai împungătoare decât acul de pălărie.

Ceilalți nu mai cascade, deși simt câte-o gură de peșteră cu balauri în fălcile încleștate.

În schimb, cel mai mic strănută.

– Moașa-n pod, spune bunica. Da' unde ți-i balista?

N-are.

– Nu ți-am spus, – începe mama.

I-a spus, dar n-are.

– Iaca ți-o dau pe-a mea, – spune bunicul. Suflă bine.

Mama nu admite batiste străine în mâna copiilor. Dar asta se va vedea acasă, la înapoiere, după ce trăsura cu doi armăsari îl va duce pe tata la club.

Bunica a făcut cafeaua, a umplut filigenele cu semilună, le întinde pe rând. Începând cu bunicul, varsă ca din greșeală puțină cafea în farfurioara tatei, și spune, privindu-l pe sub ochelari:

– Ai să iei parale.

– Dea Domnul! Poate se sparge ghinionul!

– Tot nu te-ai lăsat? îl cercetează bunica, cu glasul gros și sprâncenele îmbinate.

Tata râde, mama oftează, bunica dă din cap a pagubă și bea cafeaua răcoritoare în farfurioară, făcând „sfrr” cu buzele, ca o vrabie când zboară de jos pe creangă.

– Da' istora ce să le dau? o întreabă pe mama, ștergându-și cu batista mustățile de cafea.

– Nu-i mai răsfăța, mame. Lasă că au de-ajuns acasă.

Nepoții își încrucișează privirile asupra cutiei cu bomboane. Deși bunica are ochi și-n palmă – pentru nepoți -, nu vede. Strânge cutia cu bomboane proaspete în dulap, și le dă din cutia cu bomboane vechi.

– Voi aveți dinți de lup, gâgâlicilor, nu ca mine, femeie bătrână.

După cafea, tata se duce în odaia de alături. Nasul bunicii parcă se ascute adușmecând urma tatei.

Trece câțva timp cu miros de fum de tutun, și tata se întoarce, ștergându-și mustățile cu batista parfumată. Bunica îl privește, își duce și ea batista la nas, ia de pe o poliță cornetul de coajă de brad cu rășină, pune un cărbune din sobă, și suflând și tot suflând se duce cu fumul albastru în cele patru colțuri ale odăii cum ai face semnul crucii într-un loc spurcat de Necuratul.

Copiii sunt mândri că tatăl lor a cutezat să fumeze în casa bunicilor.

– Tată de când fumezi mata? îl cercetează ei în taină.

Tata se uită la mama cu coada ochiului, zâmbește ca și cum ar vrea să tacă, dar răspunde totuși:

– Parcă de când m-am căsătorit. Nu?

– Da, confirmă mama, ridicând din umeri.

– Cum credeți voi – continuă tata mult mai convins – că aș fi îndrăznit să fumez în casa părinților mei? Nici acuma...

E teribilă casa bunicilor!

▣ **NASUL BUNICEI ȘI PĂCATELE NEPOȚILOR** ▣

Nepoții au crescut și cresc „văzând cu ochii”, spune mama care trebuie să cumpere din ce în ce mai mulți metri de stofă pentru uniformele lor. Ghinionul tatei tot nu s-a spart, cu toate că în fiecare zi, după ce tata-și bea cafeaua neagră, fața de masă are pete de noroc.

Părinții nu mai sunt atât de tineri: au băieți mari, care le scot peri albi.

Dar bunicii au rămas aceiași. Numai că nasul buniciei s-a ascuțit și mai tare și parcă are lucirea unui acușor la pândă, drept în vârf. Bunica e neam de grec. Nepoții au aflat din Eminescu despre „grecotei cu nas subțire”. În schimb, nasurile nepoților se îngroașă patriotic, Când vin copiii în vizită –

tot cu părinții -, bunica, după ce le spune nepricopsiților să nu-și ia nasul la purtare și să-i sărute mâna cum trebuie, - îi iscodește pe rând cu nasul ei subțire, aflând se vede toate miroznela păcatului, căci se uită crâncen la ei, îmbinându-și cu afurisenie sprâncenele stufoase.

Nepoții sunt într-adevăr plini de păcate. Când se uită la ei, din fundul pământului, Scaraoțchi își linge buzele, și trei fire din coadă i se zburlesc, cu număr.

Cel mic, pare are păr de aur creț și graseiază râzând cu toată fața - ca și cum mereu l-ar bate soarele în ochi - e bătaș, trage cu pușca în ciorile de pe crucea bisericii sfântului Ion Gură de Aur, dă cu praștia nu numai în vrăbii și în gutuile Nănoaiei - care suferă de ficat - dar și-n ferestrele oamenilor răi, cum ar fi popa Tuchi și dascălul Ghiță-Sughiță, și merge cu bicicleta - fără număr, ca și uniforma - cu mâinile la spate, printre tramvaie și trăsuri, scoțând limba și făcând schime necuviincioase birjarilor, sergenților și oamenilor serioși.

Cel mijlociu, cu păr buclat de culoarea castanelor sălbatice și obraji de măicuță, fură țigări din biroul tatei, întârzie dimineața la școală, are note proaste la matematică, științe naturale, chimie, germană și religie, e îngândurat ca o salcie ninsă, tăcut ca o oglindă din pod, și nu face nimic: nici la școală, nici acasă. Când era mic, visa și când era treaz; acum doarme și când nu doarme. Nuferi cresc, sau broaște, în apele somnului lui? Mai ales el nu știe. Se simte ca un fum care se încolăcește în semn de întrebare, înainte de-a se destrăma.

Cât despre cel mare, să afumi cu tămâie și să stropești cu aghiazmă înaintea și pe urma lui. Trebuie dat la Școala Militară. Altfel nu mai merge. Joacă barbut în banca repetenților din fundul clasei, fumează cu țigaretă de cireș - tabacherea i-a confiscat-o domnul pedagog Jenică Bantaș -, s-a fotografiat picior peste picior cu cărare la mijloc și monoclu cu șnur, vinde cărțile școlare înainte de Crăciun, poartă pantaloni „cloche”, primește bilete parfumate, fredonează șansonete, face epigrame, are ticuri - închide ochii, scoate limba și mișcă din urechi -, a fost surprins de profesorul de gimnastică uitându-se tocmai în sus, cățarat pe prăjină, cu binoclul mamei în etacul domnului director...

Directorul l-a convocat pe tata la școală și i-ar fi spus:

— Nu mai merge. E un rău. Rușinea unei școli model...

Se vede că i-a mai spus ceva, fiindcă tata, după ce-a reprodus solemn vorbele directorului, a zâmbit cu fața în șervet, și n-a mai spus nimic.

— Nu mai merge. Te dau la Școala Militară, - a hotărât mama.

Dar a rămas tot la liceu.

Răi copii!

Știe mama - și pune la inimă -, știe tata - și tace -, știi profesorii,

pedagogii, sergenții, comisarii, Popa Tuchi, dascălul Ghiță-Sughiță, Nănoaia și toate babele de la ferestrele orașului.

Huiește târgul.

Bieții părinți!

Dar bunicii? Să afle bunicii! Ar fi teribil!

▫ **ȘI IATĂ CA...** ▫

Într-o zi vine cu temperatură cel mai mic. Și după el – sau de la el – și cel mai mare.

Doctor, termometru, rețete, pază, grijă.

Al treilea, cel mijlociu, teafăr ca prin minune – parcă i-a fost lene să se-mbolnăvească – va fi expediat de mama la bunici.

Se pregătește de plecare cu inima mai grea decât picioarele de iarnă, cu ghetе și șoșoni. Un geamandan ticsit; ciorapi cârpiți, rufele vămuite de ochii mamei, săpun de glicerină, periuță de dinți nouă, două pijamale și trei mandarine. În geantă: cărțile, caietele și o cutie de bomboane trimisă de părinți bunicilor. Iar în buzunar, două pachete de țigări, furate de la tata.

Sania trage la scară. Viscolește. Blanșa se gudură, din coadă.

E foarte solemn. Inima fotografiază tot.

Prin ușa întredeschisă, lumina din casă – de acasă – e caldă și bună ca un samovar aprins alături de cozonaci. Gheorghe aduce cu tărăboanța lemne pentru foc.

Călătorul oftează. Rău e să fii sănătos.

Ninge din toate părțile cu spume de fum.

Cling-cling-cling.

– Și să nu superi pe bunici, – răsună din urmă glasul mamei, suprem ca și crucea bisericii sfântului Ion Gură de Aur.

Până și clopoței spun: să nu, să nu, să nu, cling-cling.

● **ȘI S-A TOT DUS** ●

Hii, căluț, hii, un greier necăjit e și mai greu decât un car cu fân.

Noapte mare de iarnă. Casele nu se mai cunosc, străzile nu se mai văd. Ferestrele aprinse sunt de aur ca pâinea scoasă din cuptor. Fulgii se uită unii la alții, clipind, până când amețesc în scrânciobul viforniței.

Surghiunitul aprinde o țigară, cu mare greu, dar o aprinde. N-a fumat niciodată pe stradă. Fulgii vor să-i stingă țigara. Îi gonește ca pe țânțari, suflându-le fum. Se lungește în sanie ca un boier mare, răsturnându-si ceafa

pe spetează. Nu-i mai pasă de nimic. I-atât de pesimist c-a devenit eroic.

Cling-cling-cling.

Dar a uitat că merge la bunici. Dumnezeule! Se leapădă de țigară. Prea târziu. Sania s-a și oprit la poarta ogrăzii în care trăsurile nu intră.

Și nasul bunicii...

Se zburlește ninsoarea ca o pisică rea.

▫ **LA CASTEL ÎN POARTA OARE CINE BATE?** ▫

– Eu sunt, bunicule, eu...

Soneria parcă s-a dus hăt departe, ca o vorbă trecută din gură în gură, din strajă în strajă, până să ajungă tocmai în fundul cetății.

Apoi a nins mult și bine asupra nepotului cu geamandanul, cu geanta și cu inima, învechindu-i așteptarea, moșnegindu-l.

Nu-i târziu – acasă, nici nu s-ar fi pus la masă, – dar parcă-i miezul nopții. Țipenie de om. În brazi, ciorile vorbesc răgușit într-un fel de țigănească, făcându-și semne negre. Câinii nu mai latră. Ninsoarea fâlfâie și tremură. Vântul și-ascultă glasurile când de lup și când de cucuvaie.

Mută, întunecată, ninsă și oblonită, casa bunicilor e zmeiască.

Dacă n-ar ști că înlăuntru sunt bunicii, surghiunitul ar lăsa geamandanul la ușă și ar fugi fără să mai privească în urmă. Dar fiindcă știe că-s bunicii, stă, și-i pare rău că știe.

Obloanele ușii se crapă pocnind și scârțâind ca un dulap care de ani și ani nu a mai fost deschis. Cu scufă albă de pichet, apare capul bunicului.

– Da, bunicule, eu sunt.

Intră.

– Bagă de seamă sa nu te tragă, – răsună de dincolo glasul bunicei.

Nepotul începe, glăsuind zgribulit și ponosit ca greierul în casa furnicii. Bunicul îl ascultă alb, dă din cap, ridică din sprâncene, oftează și iar dă din cap.

Miroasă a sobă caldă și a fum albastru de rășină. Vine și motanul, alintându-se până-n vârful cozii, de picioarele bunicului.

Bunicul oblonește ușa. Peste cămașa de noapte are halat lung de pichet cu picățele roșii. Așa aveau și nepoții când erau mici. Halatul a intrat la spălat și i-a rămas prea strâmt la umeri. Fața bunicului e mult mai turtită și boțită decât ziua. Bunicul e ca o băbuță cu mustață albă.

Fiindcă îl are înaintea ochilor numai pe bunic, nepotul povestește mai cu ușurință despre boala fraților și hotărârea mamei.

Soba de fier din antrețel are un fel de scufă, ca și bunicul, o oală cu

apă care fierbe, țârâind somnoros.

– Noi tocmai ne culcasem, spune bunicul. Dezbracă-te mata, drăguță.

– Poftim?! Și unde-am să-l culc? răsună aprig de dincolo, din nevăzute, glasul bunicei.

Bunicul oftează.

Glasul bunicei a venit ca buzduganul Zmeului.

– Bunică, să nu mă dezbrac?

– Cine ți-a spus una ca asta, berechetule? Doar n-ai să dormi cu paltonul!

– Dezbracă-te mata, drăguță, vorbește în șoaptă bunicul, cu mâna la gură, fiindcă n-are dantura.

Nepotul se dezbracă obidit, așa cum în poveste fata moșului dezghioacă păpușoi babei.

Bunica se dă jos din pat – răsună, tare frământat, scârțâitul telurilor – și se îmbracă.

Acum e acum!

Vine, aruncând o umbră care crește pe linia nepotului.

Apare. E legată cu tulpan. Numai nas, ochi și sprâncene.

– Ia să te văd.

Îl înhață de mână, zmucindu-l subt lampă.

– Scoate limba... Alecule, dă-mi ochelarii.

Fostul procuror general aduce ochelarii. Motanul, după el.

– Cască.

– Pentru ce, bunica?

– Fiindcă-ți zic. Zi: aaa.

– Aaa.

– Mai tare.

– Uaaaa.

– Vă zghihuiți toată ziulica. Parc-aveți viermi în ceia! Lasă că te satur eu... De ce nu mi-ai pupat mâna?

Nepotul o sărută.

– Sărută și mâna lui bunicu-tău.

Sărută.

– Pune paltonul în cuier.

Pune.

– Și căciula.

Și.

– Mi-ai feștelit antretul, strânge șoșonii.

– Unde, bunică?

– Unde? Unde? Unde se strâng șoșonii.

Unde s-or fi strângând șoșonii? Ai bunicilor nu se văd. Nepotul se uita inocent și la cuier.

Apoi la bunica. Or fi având șoșonii o colivie sau o cușcă în casa bunicilor?

– Ii, da' nu te mai codi atâta, mocoșitule. Pune mâna.

Pune.

– Ia o gazetă. Dă-i mata, Alecule, o gazetă.

În timp ce bunicul caută o gazetă, bunica ia de după sobă mătura și fărașul, și adună omătul adus de nepot. Apoi șterge bine geamandanul cu o petică.

Bunicul așteaptă cu gazeta în mână; nepotul, cu șoșonii.

Nimeni nu știe ce se va întâmpla.

Bunica ia gazeta din mâna bunicului, smucește șoșonii din mâna nepotului, pune gazeta desfăcută jos, șoșonii peste gazetă, și bate palmele una într-alta, parcă scuturând fărmituri.

– Ai văzut?

– Am văzut.

– Și-acum ce stai ca prostul?

– Ce să fac, bunică?

– Să-ți duci calabâcul în odaie, că doar n-are să ți-l care bunicu-tău.

– Unde-l culci, Elencu?

– N-ai grijă mata. Oi găsi eu unde să-l culc în casa asta. Mata mai bine culcă-te, că-i tare târziu.

Pornesc. Bunica în frunte, bunicul după bunica, motanul după bunic, nepotul după motan.

În etacul bunicilor bate toaca un ceasornic de perete. Arde numai o lampă cu glob albastru de porțelan cu medalioane de trandafiri. Parcă abia s-au stins stelele pe cer și noaptea începe să zâmbească aburit.

Bunicul se suie în pat. Motanul i se culcă la picioare. Se prăvălește un stâlp de stejar în sobă, cu scânteii.

E tare târziu în casa bunicilor. Minutarele aurite ale ceasului din părete arată nouă.

Zâmbește ceasul? bunicul? nepotul? soba? sau lampa cu trandafiri?

Cu somnul motanului la picioare, bunicul adoarme.

– Hait! spune bunica nepotului, măturându-l cu palma.

▫ **ȘI L-A PUS BUNICA LA TREABĂ** ▫

Parcă a intrat fată în casă la bunica. Numai pestelca îi lipsește, că încolo-i ca o „proastă de la țară”.

– Pune-un lemn în sobă.

Deprins cu mâinile bunicii, lemnul se uită cu mirare la mâinile nepotului. Soba râde cu gura până la urechi, și lemnul zâmbește cu jarul, înainte de-a izbucni în flăcări.

– Închide bine gura sobei, – se stropșește bunica.

L-a dus în odaia de lângă etac. E ultima odaie a casei din șirul celorlalte. Acolo a copilărit și tata. Într-o parte, perețele cu viscolul; în cealaltă, ușa etacului bunicii; și la mijloc, nepotul în capcană.

Chiar lângă sobă, în jurul unei măsuțe rotunde, două fotolii cu pernuțe pe spetează și taburete la picioare joacă tabinet.

În fund e un dulap zbârcit de lemn mahoniu cu o oglindă de ceață în luminiș. Subt piciorul șchiop, bunica i-a pus un călcâi de hârtie.

Grozavă e însă canapeaua îmbrăcată cu iută întunecat roșie. E mare ca o corabie de pitici. Nepotul simte că are să fie bine pe canapea. E moale și cufundătoare chiar la privit. Îi vine să caște. Dar bunica nu-i dă răgaz.

– Scoate-ți daravelele din ceia. Hait.

Nepotul deschide geamandanul.

Deasupra și dintâi apar mandarinele ținându-se de mână. Trei mandarine, trei, la fel gătite, tustrele vesele și sprintene, gata de răs în soare.

– Sireacu el, tată-tău, – dă din cap bunica, muncește și vă-n-doapă ca pe curcani. Și voi, trântorilor, căscați și nu sunteți buni la nimic. Dă-le-ncoace.

Bunica ia mandarinele. S-a isprăvit cu ele. Au fost odată trei scufițe aurii...

– Am niște bomboane pentru mata, bunică.

Bunica dă din cap a pagubă.

– Noroc că ți-ai adus aminte. Da' asta ce-i? A dat de pijamale.

– În loc de cămeșă de noapte.

– Auzi! Da' fustă n-ai, mă rog?

– De ce, bunică?

– În loc de pantaloni.

– Îl îngână bunica. Auzi dumneata bazaconie! Să dormi cu surtuc și pantaloni! Vă răsfaaaaată! De asta vă luați voi nasul la purtare!

Asta-i pentru mama.

– Măi-măi! Bujmachii de piele! Hm!
Papucii nepotului află că-s bujmachii: hm!
– Și sapon de glicerina! Aista-i de nasul tău? Săpunul trece la bunica între mandarine.
– Ce stai cu mâinile-n brâu? Aștepți să-ți crească burduhan?
– Ce să mai fac, bunică?
– Tot n-ai învățat? Da' cu șoșonii ce-ai făcut?
– Mata ai făcut, bunică.
– Iaca măi, te-ai și făcut cucoană mare! Nu-i fi poftind să-ți pun eu gogeamite ceia la loc?
– Geamandanul? Unde să-l pun bunică?
– Unde te taie capul?
– Știu eu? Poate să-l împing sub pat...
– Măi că puturos mai ești! se bate bunica cu palma peste obraz.
Apoi se-ncruntă și izbucnește răstit:
– Suie-l pe dulap, trântorule! Suie trântorul.
Bunica deschide dulapul din care vine miros de livănțică și de camforă, rânduiește pe un raft zestrea nepotului, iar de pe altul adună cele trebuitoare somnului.
Înfață perna, – zice bunica.
Înfață oghialul, – zice bunica.
Dă ceia, – zice bunica.
Fă ceia, – zice bunica.
Unde ți-s ochii, – zice bunica.
Nu s-aude decât glasul bunicei și suspinul alb, cu miros de levănțică al albiturilor somnului.
– Na, c-ai făcut o treaba cât o nucă!
Și ce-a făcut nepotul, desface și reface ca.
Va avea nepotul un culcuș de cocon domnesc. Oghialul e un șal turcesc căptușit cu fulgi.
– Asta-i de nasul tău, oftează bunica. Mândrețe de șal de Țarigrad. Cinci galbeni l-a costat pe babaca. Pe unul ca tine n-aș da nici un pitac bortelit... Mă rog, și să nu-mi faci harababură. Te dezbraci cu binișorul, pui tăti-cele la loc...
Bunica se oprește deodată, oțărâtă.
– Nu cumva îi fi sforăind?
– Dă, bunică, știu eu. Cred că nu.

- Să nu te-aud, că te-arunc în stradă. Oftează adânc.
- Asta-mi mai lipsea! Buclucuri la bătrâneță! Ce stai! Dezbracă-te. Nepotul se codește.
- Ți-o fi rușine de bunică-ta! Iaca măi! Hai, că mă duc.
- Noapte bună, bunică. Sărut mâna.
- Sărută, nepricopsitul. Mare păcat și-o făcut maică-ta cu mine.

▫ **CE E CU NEPOTUL?** ▫

Nepotul s-a dezbrăcat fără să facă harababură, a stins lumina, și nu s-a culcat. Parcă-i era somn?

Atunci de ce nu se culcă? Plănuiește ceva? Așteaptă pe cineva?

Nu-nu. E foarte cuminte. A deschis ușița de alamă cu trei ochi a sobei, a tras fotoliul chiar la gura sobei, s-a așezat în fotoliu cu picioarele pe taburet, și nu face nimic. Stă în fotoliul bunicilor.

Știe că trebuie să se scoale și mai devreme decât acasă, fiindcă de la bunici până la școală e drum mai lung. Știe că dimineața e atât de somnoros, încât în genele lui și minutarele adorm. Știe că prima oră e ora neagră a matematicii, și a doua e cea cu miros oțet a chimiei. Știe că trebuie să plece prin viforniță, știe că nu-i acasă, știe că e în surghiun, știe că frații îi sunt bolnavi, știe că mâine e școală, poimâine e școală, răspoimâine școală. Știe că timpul care vine e plin de ani și ani plini de-atâtea zile școlare, că duminicile, sărbătorile și vacanțele abia se văd. Știe că nu știe nimic la școală, și se întreabă cum de n-a rămas repetent și cum de nu va rămânea. Știe și tot știe numai lucruri cu oftat, cu frig în spate și cu frunte încrețită...

Și totuși zâmbește la gura sobei.

Vine din jar – sobă adâncă – o lumină roșie care se deschide în odaie ca o coadă de păun trandafiriu. Bunicii dorm. Afară ninge.

Cât de alb. Bunici, ninsoare...

Motanul doarme la picioarele bunicului. Ceasul cu minutare aurii parca merge de-a-ndăratelea. Odată bunica era tânără, odată tata era copil, în casa asta, în odaia asta.

Odată și el va fi bunic.

Cura să nu zâmbești când îți vin astfel de gânduri?

Nepotul aprinde o țigară în casa bunicilor. Apoi ia cornetul de rășină, pune un cărbune, afumă.

Fumează în casa bunicilor!

Cum să nu zâmbească?

Ce-or fi visând bunicii? Sforăie amândoi.

Nepotul azvârle țigara în sobă, și pornește prin odaie cu cornetul de rășină, afumând albastru. Și deodată vede în oglinda fumurie a dulapului un obraz cu zâmbet printre inele de fum. Ceva dulce ca o lebădă trece prin inima lui somnoroasă.

La primăvară vor înflori alb și trandafiriu, le simte cum vin spre el, ca un vals de fete pe care le va iubi.

Ce e cu nepotul?

E tinereța descoperită nu în dragoste, ci în oglinda timpului vechi din casa bunicilor.

Noapte bună, copiilor.

Noapte bună, bunicilor.

Noapte bună, noapte.

Noapte bună, somn.

Eu nu mai dorm.

Încep.

— Bună-dimineța, tinereță.

▫ **BUNICII AU NEPOT CU FIRMAN DE LA MOTAN** ▫

Nepotul e ascultător ca o nepoată. Gura nu i se aude. Chiar și motanul bunicului s-a alintat de piciorul lui, de la musteață până-n vârful cozii, sfârâind ca un titirez.

— Ai văzut, Elencule? arătă bunicul zâmbind.

— Am văzut, zise bunica. Se scarpină trântorii unul de altul.

Dimineța, nepotul se deșteaptă mai sprinten. Nu mai întârzie la școală. De la școală, trece pe-acasă după vești, și vine de-a dreptul la bunici.

— Să nu-mi umbli lelea pe uliți, haimana, – i-a spus bunica. Ai bani de tramvai?

Are. Și tata și mama i-au dat la despărțire.

Într-o zi a venit cu sania de la școală.

— Lene cu clopoței, – i-a spus bunica. Numai ciubuc îți mai lipsește.

— Nu-i așa, bunică. Nu mai merg tramvaiele. S-au înzăpezit.

— Da' picioare n-ai? Bietu' tată-tău trage la jug, și voi...

Iar a doua zi:

— Na, hodorogule, să vii cu sania, că ti-i împotmoli și tu de năuc ce ești! a spus bunica dându-i o băncuță de argint din punguța ei de piele roșie.

Bunica nu știe că bunicul i-a dat decuseară bani de sanie, într-ascuns.

Bunicii se scoală la patru dimineța. Bunicul tușește. Bunica zice:

- Nu-i fi răcit, Alecule?
- Zici și mata, Elencu! Asta-i tusa me.

Aprinde fiecare lampa cu abajur de mătase verde de pe căpătâi. Bunicul citește din nou gazeta pe care a citit-o și cu o zi înainte. Cu glas tare. Dar bunica nu-l ascultă de două ori. Ea se dă degrabă jos din pat și se iuțește la treabă. Dintâi aprinde focurile în sobe, cu surceleușe uscate și hârtii pregătite de cu seară de Măriuca. Un străin din odaia de alături ar crede că Măriuca, „o proastă de la țară”, e lângă bunica. Nepotul însă a învățat să știe ca bunica și când îi singură parc-ar fi cu cineva pe care-l ocărăște. Bunica e ca un ceasornic supărat.

După ce odăile s-au încălzit, bunica spune:

- Alecule, da' mata nu te mai scoli?
- Și dacă mă scol, ce să fac?
- Să-ți iei lingurița cu miere, să-ți bei paharul cu apă, sa le plimbi frumușel, – spune bunica cu lână-n glas, muindu-și sunetul convingător la substantivele „miere” și „apă”.

Dar imediat blândeța dă în clocot:

- Hai, Alecule, comandă ea.

Și bunicul se scoală, ia lingurița cu miere de tei, bea un pahar cu apă nu prea rece, și se plimbă frumușel. Parcă recită pe de rost vorbele bunicii.

Acasă, la patru dimineața, nepotul dormea dus.

Doarme și la bunici. Dar de la patru dimineața somnul nepotului începe să zâmbească. Îl vede pe bunicul. O aude pe bunica, simte cum se aprind focurile rumenind noaptea cu câte-o gură de zori din fiecare sobă, – și-ncet cu-ncetul somnul nepotului e parcă transparent. E somn și nu e somn. Știe că doarme, dar nu doarme. Motanul bunicului își isprăvește somnul pe canapeaua nepotului. Apoi vine ușurel ca o călugăriță mirosul de pâine prăjită de bunica la gura sobei cu furculița cea lungă. Motanul pleacă mieunând: e ceasul alb al laptelui din farfurioară.

- Scoală-ți zic. Doar n-ai să dormi până poimâni.
- Bună dimineața, bunică. Sărut mâna.
- Cum poți să vorbești cu bunică-ta nespălat? Hait.

Deasupra ligheanului e o cromolitografie cu cadră de lemn negru. Trei fetițe cu obraji dolofani și rumeni, una cu ochi albaștri, alta cu ochi castanii, și alta cu ochii negri, – suflă balonașe de săpun. În fiecare dimineață nepotul le trimite câte-un balonaș de săpun, în globul căruia s-aprind curcubee de aur. Și-n fiecare dimineață cele trei fetițe întineresc cu încă o dimineață.

Așa începe ziua la bunici: cu noapte la ferestre, foc în sobe și lumini aprinse.

Seara, bunicii mănâncă la șase. Pe la șase fără cinci bunicul spune:

– Elencu, știi ceva? Hai să ne luăm de-o grijă.

– Hai, nu sta, se-ncruntă bunica la nepot; i s-a făcut foame lui bunicu-tău.

Bunicul mănâncă mai nimic: un ou fiert – bunicii știu și numele găinii, și ceasul când și locul unde -, câteva linguri de supă și un măr crețesc, sau lapte cu orez.

Nici la masă bunica n-are astâmpăr. Mereu se scoală cu șervetul în mână. Apoi către nepot:

– Unde mi-i șervetul?

Ca și cum nepotul i l-ar fi ascuns. Dar el e „cavaler” și trebuie să i-l aducă.

– Șezi, Elencule, și mănâncă, – o roagă bunicul.

– Ei, de asta-mi arde mie!

Totuși, bunica mănâncă mai bine decât bunicul.

La șapte începe să fie târziu în casa bunicilor.

Bunicii joacă tabinet, în timp ce două bucățele de zahăr, stropite cu melisă, așteaptă într-o farfurioară. Într-o zi, bunica a greșit și a pus trei bucățele.

– Na și ție, – s-a încruntat ea la nepot. Îți place?

– Dă... nu prea...

– Iaca, măi! Nu-i fi vrând să-ți placă? Asta-i doftorie pentru digestia omului, mormolocule. Auzi? Nu-i place. Parcă-i de nasul lui? Abe o lepădat biberonul și se cucoșește!

La opt, bunicii se pregătesc de culcare. Căpitanul corăbiei care pleacă pe aripele somnului e bunica. Bunicul încearcă numai dacă ușile sunt încuiate, și închide obloanele ușilor și ferestrelor.

– Nu ți-i rușine să te uiți la bunicu-tău cum face treaba și tu stai?

Dar bunicul nu vrea. Numai el singur închide obloanele.

– Lasă, Elencule...

Atâta spune.

Și bunica nu mai spune nimic: despre asta. Dar ochii ei spun nepotului: „Lasă tu, lasă...”

Apoi se sting luminile și se aprinde luna cu trandafiri a nopții din etac. Motanul se culcă la picioarele bunicului. Nepotul sărută mâna bunicilor. Închide ușa. Deschide gura sobei. Aprinde o țigară și-i fericit ca și cum tot ce-i fum și abur, și în el și în jurul lui, n-ar fi decât o carte de primăvară scrisă de el cu vorbe de cașmir, de rouă și de toporași.

● CE A SPUS BUNICA ●

– Ia poftim încoace.

Bunica a venit ca un nour de grindină.

Bunicul umblă în birou, la casa de fier.

Gura bunicii s-a ascuțit de tăcere: ochii fulgeră: nasul împunge. Bate crivățul dinspre bunica. Acolo-i nordul nepotului.

Dintâi l-a zmucit de umăr ca pe o haimana; apoi l-a apucaii, de ureche ca pe un nepot.

– Mă rog, ce-i asta?

„Asta” e trăsnetul, „Asta” e trâmbița judecății de apoi. „Asta-i”...

– Un pachet de țigări, bunică, răspunde paloarea cu glas alb.

– Așa? De țigări?

– De țigări, – repetă aiurit nepotul, ca și cum deodată ar fi devenit ecou în peștera năprasnică.

– Și de unde, mă rog, țigări în casa mea?

– Știu eu, bunică? Poate că le-a uitat tata.

Bunica tace ca un tun, astfel privindul.

– Tată-tău?

– Tata, șoptește nepotul blând ca iedul în gura lupului.

– Tată-tău?

Unghiile bunicii pun fiorul unui cercel în urechea nepotului.

– Știu eu, bunică!

– Ba știi.

– Știu? Eu?!

– Știi. Tu.

– Spune mata: ce știi?

– Ba spune tu.

Tace ca un ghețar. Și crește.

Nepotul îngheață ca picurul unui uluc. Și scade.

– Zi drept: fumezi buruiană. Îmi spurci casa. Îmi feștești covoarele. Strici sănătatea lui bunicu-tău. Zi: fumez.

– Fumez, bunică.

– Cine te-a învățat? Ticălosu' de frate-tău?

– Eu singur.

– Auzi! Și-ți place?

– Îmi place.
– Auzi! Tată-tău știe?
– Nu.
– Nici maică-ta?
– Nici.
– Numai bunică-ta, săraca. Ea să le poarte pe toate...
Oftează cu o înclinare din șale și ochii spre cer.
Ce-are să se întâmple?
Bunica tresare. S-aude în biroul bunicului zăngănit de chei.
– Na.
Ce? O palmă?
Palmă? Vorbă? Nu mai știe. E năuc.
– Ia-ți buriana dracului, netrebnicule, că-mi frige mâinile. Am să dau o liturghie la biserică pentru sufletul tău.
Îi dă țigările.
N-au fâlfâit îngerii, nu s-au ridicat lespezi, n-au căzut paznici în genunchi, acoperindu-și cu palmele ochii răniți de lumina cerului deschis, – dar e ca o înviere.
Bunicul apare în fund.
Bunica îl împinge pe nepot – cu grabă și scârbă – spre odaia lui.
Dar vine după el și mai năprasnică, șuierându-i o șoptă șerpească:
– Da' să nu afle bunicu-tău că-i prăpăd.

● CE A SPUS BUNICUL ●

Ce-o fi având bunicul? De vreo două seri se uită lung la nepot, când crede că nu-l vede nimeni, și parcă mereu uită ceva în odaia nepotului. Abia se scoală de la tabinet, și după ce-și zahărul cu melisă, și după ce nepotul îi sărută mâna spunându-i noapte bună – iar se întoarce în odaia nepotului.

Se uită în dreapta și în stânga, și parcă vrea ceva, dar se codește.
– Ce faci acolo, Alecule? îl întreabă de dincolo glasul cu ochelari ai bunicii.

– Îmi caut ochelarii, Elencule.

– Nu-i mai căuta, că-s pe nasul matale. Zi că i-ai găsit și pace.

Și bunicul pleacă binișor ca fumul luat de vânt, cu ochelarii pe nas.

E tare greu să te-ascunzi de bunica, mai ales când ești ca bunicul.

Dar se vede că toate lucrurile nu-s numai așa, dar și altfel, chiar și-n

casa bunicilor.

Nu degeaba stă și doarme și s-alintă când e treaz motanul la picioarele bunicului.

Poate că i-o fi șoptit într-o noapte cel cu coadă și cu „miau”, la ureche:

– Cucoane Alecule, seara ți-i somn, dar cucoana Elencu e grozav de trează. Mata n-ai observat, cucoane Alecule, că numai după dejun... sfrrr... sfrrr... sfrrr...

Adevăr grăit-a. După dejun, cucoana Elencu s-așează bine în fotoliu – ca pentru drum lung, cu diligența – își pune ochelarii, deschide o carte veche, cu litere chirilice, și citește cu glas tare din Viețile Sfinților, – în timp ce bunicul se plimbă prin odaie, cu mâinile la spate, ș-un fel de huța-huța, în scârțâitul bujmachiilor brodați de bunica.

Somnul bunicii vine numai din Viețile Sfinților. Nu-l văd nici ochelarii bunicii. Numai odată-i cade cartea pe brațe, deschide gura, și doarme sfădindu-se cu aghioasele pe limba somnului.

– Drăguță... ssss...

Bunicul e de fum și șoptă ca o înserare de toamnă cu răsărit de lună, lângă o biserică veche.

Somnul bunicii taie lemne în pădure, voinicește.

– Drăguță, știu, – oftează bunicul dezmiertând părul nepotului, ca și cum l-ar consola de-o mare durere. Știu, drăguță, ai patima tutunului. Păcate omenești...

Se oprește. Trage cu urechea. Somnul bunicii i-o armată a somnului, în marș.

– Mie, drăguță, îmi pare tare rău, pentru sănătatea matală. Da' să nu te afle Elencu...

– Ce faci mata acolo, Alecule?

Bunicul parcă a sughițat. I-au tresărit și ochelarii, strâmbându-se.

– Ce să facem? Mai punem și noi țara la cale.

– Da, dumneavoastră, holteii, – cască lung bunica.

▣ **CORNETUL CU RĂȘINĂ** ▣

Afumă și bunica. În fiecare odaie e un cornet de coajă cu rășină. Când afumă ea, bunica înhață cornetul, pune un cărbune, suflă c-un fel de mânie în nepricopsitul de cărbune, și suflă, și suflă, și merge, și merge, când în dreapta, când în stânga, aburind, fumegând, încețoșând, ca și cum ar fi Zmeoaică într-o poveste, ca și cum ar căuta, ca și cum nu ar găsi, ca și cum cu fum ar fi venit și într-un nour se va duce, lucind departe, sângeriu, ca și cărbunele aruncat din nou în sobă.

Dar bunicul când afumă e blajin ca un sfânt de argint.

El ia încetișor cornetul de brad, ca și când s-ar teme să nu tulbure un somn într-însul. Simți că se face și mai mare tăcere în bunicul... Pune un cărbune mic ca o steluță, îl descântă ușurel, cu cea de taină suflare a buzelor. Și steluța se preface în luceafăr care strălucește în ieslele de fum albastru. Astfel, bunicul merge prin odaie, afumând. Se duce spre fereastră, apoi spre ușa din antret, se oprește în prag, apoi pornește spre odaia nepotului.

A fost la răsărit.

A fost ia apus.

La miazăzi.

La miazănoapte.

E plecat și alb bunicul, dar surâde cu ochi albaștri, ca și cum ceața de fum aromitor n-ar fi decât noaptea de taină când un copil cu ochi albaștri a colindat cu Steaua.

„Sculați, sculați, boieri mari, Florile dalbe...”

– Bun miros, bunicule.

– Ei, drăguță, oftează bunicul; eu îs de la munte, de la Brusturoasa.

Am copilărit între brazi. Tare mi-i dor de ei...

Și bunicul rămâne alb și stins, ca o ferestruică ninsă, după ce-au plecat copiii cu Steaua.

▣ **MĂRIUCA** ▣

Bunicul îi spune Măriuca: așa o cheamă. Bunica îi spune Marița: așa vrea bunica.

– Măriuco, – o cheamă nepotul.

– Te iei bine cu bunicu-tău, – intervine bunica, aruncându-i o căutătură peste ochelari.

– Nu, bunică, dar așa o cheamă pe ea, și-i și mai frumos.

– Iaca, drace, de unde-o sărit priceputul! Și de ce-i mai frumos, mă rog, dumitale?

– „Măriuca” e de la țară, bunică; „Marița” e de la mahala.

– Și cucoana Marița Chiunoaia de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Ciuntu de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Șendrea de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Hălăceanu de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Chirniscaia de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Scobai de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Bozian de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Sacheti de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Măcădău de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Turculeț de unde-i, nepoate? Și cucoana Marița Softa de unde-i, nepoate? Și

cucoana Marița Ghețau de unde-i, nepoate?

Plouă cu Marițe, și toate cucoane.

– Bunică, îndrăznește nepotul, nu-i păcat s-o pui pe Marița între atâtea cucoane mari?

Bunicul zâmbește de profil, citindu-și gazeta. Ce-ai făcut, bunicule?

– Îți merge gura ca o moară hodorogită, – spune bunica, recăpătându-și suflarea. Așteaptă dintâi să-ți crească musteața, și după aceia om vedea noi. Și ia mă rog să-ți cauți de treabă și să nu te mai amesteci în treburi femeiești... Marițo, – trâmbițează scurt glasul bunicii.

Măriuca vine, zdupa-zdupa. Când merge parc-ar avea un sac în spate.

– Cum îți spune ție, fato? o cercetează bunica.

– Hî-î, râde, „proasta”, lăsându-și galeș bărbia în gușă.

E roșie ca o lună răsărită în păpușoai, și are tulpan tivit cu mărgel albastre.

Își încovrigă degetele de flăcău, unul într-altul, ș-o ia de la început.

– Nie, di la mămuca, îmi zâci Măriuca...

– Și de la boieri cum îți zice? scurtează bunica.

– Marița, sărut mâna matale ș-a boierului.

– Și cum ți-i mai bine? o iscodește bunica.

– Ei, nie ni-i bine ș-așă, ș-așă. Da' ni-i mai drag di Măriuca, – s-alintă cu fața numai crețuri și lumini, ca gădilată de-o musteață.

Bunicul zâmbește de profil. Nepotul se uită la bunic.

– Și tu ce-ai încremenit? Du-te, fată-hăi ia treabă, că nu te-am poftit la cumătrie.

Zdupa-zdupa, zdupa-zdupa.

– Stric orzul pe găște! cum spunea biata cucoana Marița Ciulei, – oftează bunica cu demnitate, intrând singură în salonul Măritelor.

● MOTANUL BUNICULUI ●

Dimineața, bunica-i dă în farfurioară lui – mă rog – lapte cu miez de pâine.

Adică bunica numai îi pregătește farfurioara.

– Mai pune, Elencule, – zice bunicul.

– I-ajunge.

– Pune-i de la mine, Elencule. E bătrân, săracu'!

– Și mata ești tinerel, cucoane Alecule?

Dacă n-o vede bunicul, bunica mai toarnă ș-un gălgâit de apă în laptele

motanului.

Bunicul aşază farfurioara lângă soba de fier din antreţel, pe muşama, bineînţeles, şi spune:

– Pâs-pâs-pâs...

– Miau...

Vine alb ca din lună. Clip-clip, clip-clip.

Stă şi se uită la bunic, nins c-un fulg pe rozul nasului.

Bunicul îi întoarce privirea, cu ochi albaştri, alb şi blând ca un Dumnezeu al laptelui.

– Alecule, ți se răcește cafeaua, oftează bunica, privind-l c-o zburlire masivă de dulău.

La masă, motanul stă lângă scaunul bunicului, ca în genunchi, privind cerul albastru de după ochelari.

Mult se mai uită-n jos bunicul!

– Ți-a căzut șervetul, Alecule?

Bunicul se uită-n farfurie, regăsind-o pentru el. S-aud numai furculițele, și câte-un sughiț cu alean, de-al Măriucăi.

– Miau...

– Căț, împelițatule! Și la masă mă asurzești? Căț, se mânie bunica.

Motanul se strânge sub scaunul bunicului.

– Scânțește de foame, săracu'! îl apără fostul procuror general.

– Îi chiorăie burduhanul de huzur! replică bunica. Am să-l întărc eu. Na, satură-te, – îi aruncă ea piatra unei bucăți de friptură.

După ce și-a mâncat-o, motanul mulțumește bunicului, îmbrăcându-i picioarele cu lână toarsă din fuiorul lui.

Când e pește la masă, motanul cade în mintea copiilor.

– Numai că nu mă trage de mână, spune bunicul. Tare-i deștept.

– Tare-i neobrăzat, răspunde ecoul bunicii. Parcă o îmbătrânit la grajd, nu în casa noastră.

Furculița bunicului dă pește la doi: motanului și bunicului. Când se duce spre motan – mai pe furiș – mâna bunicului parcă strecoară un bilețel de dragoste, pe subt nasul bunicii.

– Bunătate de pește! oftează bunica.

– Tare bun, Elencu, tare bun.

– Da' mata de unde-ai aflat? se miră bunica.

Și după ce-a isprăvit de mâncat peștele, bunica aruncă oasele motanului.

– Vai de mine, Elencule, dacă se îneacă?

– L-om îngropa cu popă, Alecule.

– Așa, glumește Elencu, – o apără bunicul către nepot...

Dimineața, după ce toată noaptea a dormit la picioarele bunicului, și mai apoi încă puțin la picioarele nepotului, și încă puțin câte puțin în toate părțile, pe lângă sobe, pe covor, pe canapele, cădelnițând cu somn prin toată casa, – motanul miaună la ușă.

– Se cere, – zice bunicul, ridicându-se cu grabă.

– Ducă-se, – zice bunica, lepădându-l în omăturile iernii care șterge urmele.

Bunicul îi deschide ușa.

– Pune-i șoșonii, Alecule, să nu răcească la picioare.

Bunicul îi așteaptă ia ușă până ce-și isprăvește tabietul lui motănesc, cu ochii țintă la fereastra aburită.

– Iaca vine, anunță ușurat bunicul.

Motanul n-are nevoie să sune. Bunicul îi deschide ușa.

– Alecule, cât îți dă pe lună?

– Cine?

– Cine? Stăpânul matale cu coadă. Nu vezi cât îi de fudul!

Într-o dimineața, la ceasul laptelui, răsună oarecum războinic glasul bunicei.

– L-am prins.

– Ce-ai prins, Elencu?

– Pe dumnealui, pe dumnealui care-mi bate darabana în nuci.

Toboșarul nucilor bunicii e un șoricuț prins în capcana din cameră. Sare între gratii ca o fetiță cu mingea. Țup-țup, țup-țup. Nu ști bine dacă se joacă, sau se teme. I-atât de mic că pare un mărțișor la gâtul spaimei.

– Acuma-i acuma, zice bunica devenind uriașă cu capcana în mână.

Pune capcana alături de farfurioara cu lapte.

– Cheamă-ți fiara, Alecule.

– Pâs-pâs, pâs-pâs...

Vine agale ca un boier în papuci.

Bunica se uită cu întrebare la mustețile motanului, dar numai ale bunicii se zburlesc.

Motanul se alintă de piciorul bunicului – ca și cum dintâi s-ar fi grăbit să dea o scrisoare la cutie -, vede laptele, vede capcana, nu clipește, ochii nu i s-aprind, coada n-are sfârlă-n vârf, ci se târâie ca o teacă fără sabie. Se uită cu ochii în capcană, se uită și prin ochelarii nărilor.

Parcă cearcă să-și aducă aminte un cântecel din tinereță, de pe vremea

zaiafeturilor, N-are să se scarpine cu laba-n cap?

Șoricuțul pâlpaie cenușiu, cu ace-n ochi.

Dar motanul bunicului, după ce s-a uitat la amintirea cu codită, s-a întors c-un fel de „nu cunosc, nu știu, nu-mi aparține” în expresia feții de lună veche. Și s-a dus la farfurioara dimineților lui albe.

Clip-clip, clip-clip.

– Tare-i bun, – exclamă bunicul din toată inima.

– Papă-lapte! spune cu năduf cucoana Elencu. Marișo, caută o pisică pentru șoarece.

▣ **CEAȘCA ROȘIE** ▣

La patru și un sfert după-amiază, bunica și nepotul, față în față la măsuța rotundă, beau câte-un pahar de ceai.

– Rom vrei?

– Dacă vrei mata, bunică.

– Iaca nu vreu.

– Bine. Cum vrei mata, bunică.

– Da-ți place ceaiul cu rom?

– De plăcut îmi place.

– Dă să ți-l aghezmuiesc, moară de vânt. Nu-i de nasul tău, da' face bine la stomah.

Bunica soarbe cu zbârnâitoare de zmeu mare ceaiul clocotit, și după fiecare sorbitură face „haaa”.

Ceaiul fumegă. Paharul frige. Nepotul clatină în pahar lingurița cu inițialele bunicei. Sună lin, cu cling subțire, o linguriță de zestre într-un pahar de ceai, când la fereastră cad fulgi mari și ești în casa bunicilor.

– Faci muzică, politakia, zice bunica.

– Răcoresc ceaiul; e prea fierbinte.

– Măi că viteaz mai ești, șoldane. Da' eu de ce nu l-oi fi răcorind?

– Știu eu?

– Tu nu știi nici cât a uitat puricele. Bea ceaiul fierbinte, că de asta-i ceai, și de asta-l bei.

Între timp, bunicul se plimbă prin odaie, bându-și laptele din ceașcă. O înghițitură de lapte, face câțiva pași, parcă meditănd, se întoarce și iar mai bea puțin.

Ceașca e ovală și roșie. Și mai roșie, fiindcă laptele e alb, ca și bunicul. E plină și sprintenă. Parcă respiră adânc, după fugă, abia oprită.

– Și matale-ți place, zâmbește bunicul. Asta-i ceașca me. Am

cumpărat-o eu odată cu fragi...

A fost la cules fragi ceașca bunicului.

Când va iubi întâia oară, inima nepotului își va aduce aminte de ceașca cu fragi din casa bunicilor, dacă fata va avea obrazii rotunzi ca ceașca și zâmbet alb ca laptele.

▣ **POPA PĂDURE** ▣

— În Iordan botezându-te tu, doamne...

S-a întunecat antretul, de mătăhălos ce-i popa Pădure venit la bunici cu zi-ntâi.

Popa Pădure ar putea fi popă și la urși: la cei negri. Zbârnâie ca furtuna glasul lui de bas, în stare să cutremure și o mitropolie.

Dascălul e un fel de țâr holbat lângă mâna popii. Și el are nasul roș.

Nu numai ochii și urechea au aflat năprasnic c-a venit popa Pădure, dar și nasul. Parcă s-au descărcat poloboace cu vin în casa bunicilor, parcă au trecut recruți în marș prin odăile motanului.

La picioarele cu cizme ale cuvioșiei-sale s-au făcut două băltoace mari, și mai încolo alte două mai sfioase, căci și apele cerului știu că una-i popa Pădure, și alta dascălul Niculae Pupă-Lumânare.

Când aghezmuiește, popa Pădure parcă dă cu buzduganul în ceva cumplit ca și cuvioșia-sa. Sar țândări pe fruntea bunicilor și-n ochii nepotului.

— Ai luat-o de dimineață, părințele, – zice bunica venind din cămară cu două păhărele de rachiu.

— Ceasu' cel bun, coană Elencule, – zice părintele dând dușcă aghiazma dimineții harnice. Nepotu' dumneavoastră – mai zice el cu foc. Să vă trăiască. Bun rachiu. Mă ține un junghi în șale, coană Elencule.

— Pune pahare, părintele, îl îndeamnă bunica, luându-le pe cele deșertate.

— Îmi pune el Blăgeanu, oftează cuvioșia-sa, cu ochii după sticla cu rachiu.

— Nu-i mai meșteră nevasta lui Blăgeanu, părințele? îl iscodește bunica, aruncându-i niște ochi.

— Ei, lume ră, coană Elencule. Te potrivești mata? Da' conu Alecu cum o mai duce cu sănătatea?

După ce plecă popa Pădure, ușa antretului rămâne deschisă, ușa etacului se-nchide, iar Măriuca mătură, șterge și freacă de zor, în timp ce bunica afumă cu rășină.

— Auzi haram...

– Cu cine-o fi vorbind?

Bunica simte privirea nepotului.

– Păgânule! se oțărăște ea, de ce n-ai sărutat mâna sfinției-sale?

▫ **DUMINICĂ** ▫

– Trai, nineacă, zice bunica de cu sâmbătă seara. Mâni, ai să te umfli de lene.

Dar îl deșteaptă ca și luni, marți, miercuri, joi, vineri și sâmbătă.

– Hait, scoală. Du-te la Hală cu bunicu-tău.

Duminică dis-de-diminează bunicul târguiește la Hală. Numai viscolul l-ar putea opri, adică bunica. Dar afară ninge liniștit. Bunica asistă la pregătirile de ducă.

– Închide șoșonii lui bunicu-tău.

Bunicul are blană de niurcă.

– Ajută lui bunică-tău să-și puie blana.

Bunicul are fular de mătasă ecoseză, căciuliță de lutru și guler la fel.

– Măi ce frumos te-ai făcut, – îl admiră bunica. Cavaler gândac, șapte la pitac: asta-i pentru tine, măi terchea-berchea. – se-ntoarce ea către nepot, examinându-l din cap până-n picioare. Trage căciula peste urechi, urechiatule.

Afară-i așteaptă cu panerul bărbatul bucătăresei, domnul Buțirchi care-a fost mereu aprodul bunicului: pe vremuri vechi.

Domnul Buțirchi a îmbătrânit deschizând uși solemne, cu spinarea plecată. Bătrânețea lui parcă e roasă de șoareci ca hârțoagele arhivelor. Acuma cară lemne la bunici, bea cafea, răsuțește o țigară, dă grăunțe la păsări, știe când se ouă găinele, și târguiește la Hală singur în timpul săptămânii, iar duminica îi însoțește pe bunic.

E duminică. O duminică în fiecare fulg care cade pe căciulița de lutru a bunicului. Ninge vesel. Au venit Floriile iernii.

Bunicul și nepotul apar zâmbind alături printre fulgi, ca bunicul și nepotul într-o fotografie veche, de pe care sufli colbul îndesit.

Panerul lui Buțirchi e ușor și vesel ca și cum ar fi zburat din el hulubii iernii, fulguind.

Merg pe uliți de omăt.

– Bună dimineața, coane Alecule.

– Cu plecăciune, coane Alecule.

Numai oameni bătrâni.

Cei tineri trec tineri, fără să se uite la conu' Alecu.

Dar conu' Alecu se duce cu nepotul la Hală.

Niște copii se bat cu bulgări de omăt. Au glas de vrăbii și mișcări de vrăbii. Mâini sau aripi? Încă puțin și zboară. Acolo iarna-i zurgălău. Parcă n-o vezi, ci o auzi chiar și cu ochii.

La Hală, precupeții și precupețele îl cunosc de mult pe conu' Alecu. Îl întreabă de coana Elencu, de sănătate, îi spun necazurile lor, îi cer sfaturi. Conu' Alecu nu se tocmește, și-i mulțumit mereu ca și cum ar căpăta numai daruri de la negustori.

Panerul s-a umplut.

Conu' Alecu își freacă mâinile și zâmbește:

– Ce oameni de ispravă!

Apoi către Buțirchi:

– Du-te mata acasă, că te așteaptă Elencu.

– Noi nu mergem, bunicule?

– Cu-ncetu', drăguță, cu-ncetișorul...

Și-l duce pe nepot la un negustor cu fes.

– Să trăiești, coane Alecule, de mult n-ai mai dat pe la Iancu...

Nepoțelu' matale?

Bunicul dă din cap, și pune mâna pe umărul nepotului.

– Să-ți trăiască.

Pe masa negustorului fără dugheană, dar cu sobă – pe care se coc castanele -, stă halviță tolănită ca o cucoană mare pe-o blană de urs alb, sclipesc rubinele iepurașilor de caramel roș, se zburlesc numai zuluși de floricele îndulcite cu sirop, și-s trase-n țepă câte trei smochine cu glazură și câte cinci miezuri de nucă în pojghiță de zahăr.

Nepotul nu mai are de-ajuns vârsta acestor bucurii. Dar dându-i-le bunicul îi dă și vârsta lor naivă.

– Mata ai dinți, drăguță, spune bunicul oarecum scuzându-se ca și cum l-ar fi pus la treabă.

Așteaptă coana Elencu.

Și tot nu merg acasă.

– Slobod? întreabă bunicul, ridicând în sus bastonul cu balta. E un baston străvechi, de pe când drumurile Moldovei erau negre de tâlhari, și bunicul, procuror tânăr, umbla după ei.

– Slobod, coane Alecule, – răspunde cel de sus, dintre aripile ninsorii.

Și sania pornește cu bunicul și nepotul la plimbare.

E o duminică în fiecare fulg, și un bunic; e o duminică în fiecare zurgălău, și un nepot.

Și se tot duc, și se tot duc, până când casele rămân în urmă, și nu mai e nimic decât alb, alb și tot alb.

Pe pragul casei se scutură unul pe altul de omăt.

Bunica le deschide ușa căldurii cu miros albastru de rășină. Oala cu apă țârâie pe soba de fier. Bunica și-a pus rochie de mătasă neagră, cu guleraș și mânecuțe de dantelă, o broșă cu mărgăritare. În jurul șalelor e înfășurată cu șalul cenușiu. Se vede c-a făcut grijitură mare cu ferestrele deschise. Simți că aerul rece n-a plecat de mult din odăi. Dar e cald.

– Și pe unde mi-ați fost, mă rog?

– Venim de la biserică, Elencule.

– Bine, coane Alecule, spune bunica. Bine-bine...

Bunicul își scoate botinele, își pune bujmachii brodați, se întinde pe canapeaua din etac și începe să citească gazeta cu glas tare.

Deodată tace. Gazeta cade.

Bunica se ridică din fotoliu, făcând o strâmbătură – o dor șalele -, se duce spre bunic, alungă pe motan care s-a și suit, cu o pălmuță – hait – își scoale șalul și învelește somnul bunicului.

– Și tu ce stai ca peștele-n proțap?

– Ce să fac, bunică?

– Citește bunică-ta gazeta, că doar atâta carte îi fi știind tu și fără ochelarii mei.

Și-n sufragerie e duminică. Podelele sunt ceruite. Măriuca are pestelcă albă, ciuboțele cu scârț și glanț, și măргеle roșii la gât. De obicei bunicii mănâncă pe mușama. Astăzi însă bunica a pus față de masă cu broderii.

– Nu cumva să mi-o feșteleşti că te vâr în sobă, – îl anunță pe nepot.

Bunicul însă a vărsat vin roșu pe fața de masă.

– Pune sare, Alecule, repede, – spune bunica. Vezi, dacă nu băgați de seamă!

O pățește și bunica, tot cu vin roșu.

– Și mata, Elencule, – zâmbește bunicul.

– Lasă, Alecule, că-i de noroc. Și de pătat tot era pătată înainte.

– Bunică, să nu picur și eu din paharul meu?

– Tuu? se uită lung bunica la nepot. Tu să nu te-amesteci în vorba oamenilor bătrâni. Nu-i de-ajuns că-ți dau vin la masă? Acuma vrei să-l și verși?

De ce-o fi adus bunica la masă sticla cu rom? Răspunsul sosește cu Măriuca. Vine din bucătărie cu budinca. O pune pe masă, la tacâmul bunicii și se pregătește de privit ca la panoramă.

– Dă-te mai încolo, fată hăi, că-mi sufli în obraz.

Bunica toarnă rom pe budincă și-i dă foc. Flăcările dansează cu arome pe zahărul vanilat, topindu-l.

Din gura Măriucăi ar putea să scoată capul patru pui de vrabie.

Bunicul dă din cap cu veselie.

Bunica se uită încruntată, și umblă cu lingura printre flăcări, împărțind dreptate budincii de orez.

– Să-ți lingi buzele, – spune bunicul după prima înghițitură răcorită cu suflarea.

– Și tu ce taci? Îți place, măăăi? Vorbește, – se răstește bunica la nepot.

– E grozavă, bunică.

– Hm-hm-hm! oftează hurducat bunica. Să spui și tu, măi, când îi fi mare și ți-o da Dumnezeu un dram de minte: „Săraca bunică-mea, Dumnezeu s-o ierte, bună budincă mai făcea”.

– Ia lasă, Elencule, spune bunicul.

– Mata mănâncă pentru mata, Alecule, și nu mai strica bunătate de budincă pe-o haită de motan.

▣ **NĂNOAIA** ▣

A venit Nănoaia – cea cu gutuile – în vizită la bunici. Nănoaia e mai bătrână decât bătrânețea. De aceea, sania Nănoaiei intră în ogradă, ca dricul, și trage la scară.

– Nănoaia, – zice bunica către bunicul.

– Lasă că-ți mai ține de urât, Elencule, – zice bunicul, și se duce la birou, închizând ușa după el.

– Da' tu unde-mi pleci, potaie?

– Mă duc să-mi fac lecțiile, bunică.

– Ia, mă rog, nu-mi mai umbla cu tertipuri. Stai și deschide Nănoaiei. Deprinde-te să te porți ca lumea. Hait!

Trece timp până când servitoarea Nănoaiei s-o dee jos din sanie și s-o urce pe scară.

– Iaca, am mai venit pe la tine, Elencule – zice Nănoaia.

Țoc. Țoc.

Țoc. Țoc.

Se pupă cu răsunset una pe alta, pe fiecare obraz.

Nepotul sărută mâna Nănoaiei, care e mai cu piele decât a moaștelor Sfintei Paraschiva, și vânoasă.

– Aista care-i? zice Nănoaia privindu-l cu ochi de curcă, spălăciți, lăcrămoși și clipicioși.

– Cel mijlociu, – răspunde bunica.

– Aha, cel mare, – zice Nănoaia. Da parcă era mai mare? Ce-o pățit? Bunica dă din cap. Nu zâmbește.

– Ha? zice Nănoaia.

Bunica o ia de mină și o conduce – ferind-o la prag – în etac, așezând-o în fotoliul ei, după ce i-a potrivit pernuța la scobitura mijlocului. Suferă de ficat Nănoaia.

– Mersi. Șăd bini.

Își potrivește sacul de catifea pe genunchi, ia din el o hârtiuță de mătasă, își scoate din fiecare ureche câte-un ghemotoc de vată și le înfășoară în hârtiuță cu grijă ca pe niște nestemate.

– Elencule, să-mi aduci aminte să nu uit vata. Da' aista care-i?

– Cel mijlociu.

– Ahaaa! Acuma știu. Când l-o făcut mă-sa, eu eram cu cărămidă caldă pentru maiu meu. Of! tare mă mai dure! Da' cum învață?

– Bine, – zice bunica.

– Da' nu-i ștregar?

– Nu, – zice bunica.

– Da' ce cată la tine?

– Stă la bunicii lui.

– Da di ci?

– S-au îmbolnăvit frații lui.

– Așaa! Și di ci s-o îmbolnăvit numai ii?

– Răceală.

– N-au astâmpăr, zise Nănoaia. Aista-i mai cuminte.

– Așa-s copiii, zice bunica.

– Îi strică părinții, zice Nănoaia. Iaca i-am prins zvârlind cu chetre în gutuili meli.

– I-auzi! zice bunica. Da' matale ce să-ți dau, coană Catincă?

– Ce mi-i da, dă-mi, da' moale și bun să fie. Auzi, Elencu?

– O cafeluță?

– Da, o ceașcă mare, și cu dulceață de caise, și c-o lingurița de rom, da di cel bun, Elencu, nu di cel cu zahăr ars.

A dracului Nănoaia!

Bunica se duce la cămară. Nepotul rămâne singur cu Nănoaia. Dar

Nănoaia l-a uitat. Își ia ochelarii din sacul de catifea, mai scoate un colțun de lână cu andrele în el, se pune la împletit, murmurând nu știu ce; nume? numere? rugăciuni?

Când se întoarce bunica, Nănoaia n-a murit cu bărbia în piept: doar me galben.

Bunica numai se uită la ea, face cafeaua, o toarnă, acoperă c-o farfurioară filigeana Nănoaiei, își pune ochelarii și deschide Vietțile Sfinților.

— Și tu de ce stai! Adu-ți buchile și pune-te la învățat.

Vorbește numai ceasul din părete.

Ninge. Ninge. Ninge.

Parcă nici n-ar fi Nănoaia, dacă n-ar fi atât de galben somnul ei.

De la o vreme se trezește. Își ia dulceața cu lăcomie, o rumegă cu toată fața, bea cafeaua – o fi având rom? și de care? – stă ce mai stă, îl descoperă pe nepot, și-ncepe:

— Da' aista care-i?

Noroc că-i iarnă, și noaptea vine mai degrabă. Sosește și servitoarea Nănoaiei, cu sania.

La despărțire, nepotul sărută mâna Nănoaiei.

— Da' parcă erai mai mare?

N-a uitat să-și puie vata în urechi.

Țoc. Țoc.

Țoc. Țoc.

— Mersi. Tari bini am petrecut. Am să mai vin, Elencu.

După ce pleacă Nănoaia, bunica face o cruce mare.

— Ferește-mă, Doamne...

Nepotul zâmbește.

Dar gândul lui spune la fel: Ferește-o, Doamne...

▣ PASIENȚA BUNICULUI ▣

Bunicul face o pasiență pe canapea, cu motanul la spate.

Bunica-i prin casă. Aici. Dincolo. Vine. Pleacă. Face. Drege.

Nici un copil bolnav în pat cu jucăriile nu-i mai cuminte decât bunicul cu pasiența și motanul. Nu se grăbește. A pornit la drum lung, ca țăranii cu carul cu boi. Își potrivește cărțile una câte una, le așază frumos, cu grijă și evlavie, stă, se uită, se socoate, pune o carte peste alta, iar poposește, se uită la ninsoare – pasiența albă a ferestrelor -, se uită peste umăr să vadă ce face motanul – doar me – și iar rămâne cu pasiența. Uneori parcă se supără, abia, o supărare care nu-i un nour, ci un abur care trece peste fața lui. Alteori dă

din cap, ca și cum ar spune: „Te-am prins, hoțomane, aici mi te-ascundeai!”
Așa vorbesc și copiii când sunt singuri cu păpușile lor.

Vine bunica. Îl vede pe bunic. Se uită la pasiență, vulturește.

— Nu așa, Alecule. Nu vezi mata ce-ai făcut?

Și iute-iute, degetele bunicii descoperă, acoperă, potrivesc, așază, rânduiesc, combină, dezleagă.

— De-acum te lăs, că nu-mi văd capul de treabă. Te-am descurcat.

Bunicul nu spune nimic. Dar se vede bine că amestecul bunicei i-a zăpăcit și mintea și bucuria de a se juca liniștit.

O dată.

De două ori.

De trei ori.

— Mă rog, Elencule.

Bunicul s-a sculat cam roș la față. S-a ridicat și motanul cu coada-n sus.

— ...fă mata pasiența.

— Lasă, Alecule, nu te supăra mata, că mă duc.

Bunica pleacă. Bunicul rămâne.

— Tare-i uite Elencu! o explică bunicul către nepot.

Dar nu-și mai continuă pasiența. Stă îngândurat, trăgând cu urechea la zgomotele – cam cu șfici – pe care le face bunica în cameră.

— Elencu!

Bunica, dintre zgomotele ei, nu răspunde.

— Elencu, ai să răcești în cămară.

Zgomotele continuă.

Bunicul oftează, se uită la motan, la nepot, la fulgi, stă ce mai stă, și se duce spre cămară.

— Elencu, – începe bunicul de pe prag, cu dojana în glas.

Dar bunica nu-i dă timp să isprăvească.

— Mă rog, Alecule, fă mata gospodărie, că de pasiență văd că te-ai săturat.

▣ **SPIȚERIA BUNICEI** ▣

Vine Măriuca cu broboada strâmbă ș-un sughiț în piept.

— Coniță, țata trage să moară.

„Țata”-i bucătăreasa; nevasta lui Buțirchi.

Bunicul se ridică în picioare, gata să se clatine și să cadă din nou în

fotoliu.

Bunica nici nu se clintește.

– De unde-i vine? întrebă bunica.

– I-o chical vătămături.

– De unde-i vine? repetă bunica, tăios.

– Sî vaitî di inimî, – zice Măriuca, apăsându-și mult mâinile pe burtă.

– O mâncat mult curechi? întrebă bunica.

– Zâci că numai o gustat, zâci țata, da' nie ni-o rămas o nica tătî.

– Adă un pahar cu apă, – poruncește bunica.

Vine Măriuca cu paharul – zdupa-zdupa – de parc-ar aduce cofele de la fântână.

Între timp, bunica a descuiat dulăpașul de lemn auriu, cu medalion pictat, de lângă fereastră.

Nepotul vine încetișor la spatele bunicii care umblă în dulap.

Trei rafturi pline de sticle, sticlute, șipuri, flacoane, flaconașe, ploscuțe, albastre, verzi, trandafirii; cutii, cutiuțe, pachete, pachetele, gavanoșele...

Mare lucru nu-i de văzut. Dar mirosul dulăpașului e tulburător. Ca și mâinile bunicii, miroasă a turte de migdale cu apă de flori, și încă a ceva. A ce? Nepotul caută, caută, – parcă prin amintiri...

Bunica a găsit pachetelul cu sare-amară.

– Hop și tu ca musca la arat, – zice ea, dând cu ochii de nepot.

– Ce e în dulap, bunică?

– Spițeria mea. Am de toate, – amenință ea; și pentru tine.

„Țata” a înviat cu sare-amară.

Odată și Măriuca s-a văetat că moare, chemând-o pe mămuca. Bunica iar a umblat la spițerie, și iar nepotul a fost ca musca la arat. N-a mai murit nici Măriuca.

Altădată nepotul s-a plâns că-l supără un coș.

– Hai la spițerie, bubosule. Îți iesă păcatele. Închide ochii să te dreg. I-a pus bunica ceva, cu vârful unui dop de sticlă; o pecete rece, din ce în ce mai rece. Și coșul s-a uscat.

– Cum se cheamă, bunică, doctoria matale?

Bunica nu i-a răspuns îndată. S-a uitat la nepot cu încruntare și adâncire, vrând parcă să se încredințeze dacă-i vrednic de un astfel de secret. Apoi a spus scurt:

– Afion.

Nepotul nu știe dacă „Afion” e numele unei doctorii, sau o glumă de-a

bunicei. Dar a păstrat cuvântul care-i va aduce aminte ca o vorbă magică, după ani și ani, de mirosul acela de turte de migdale cu apă de flori, poate și de bomboane englezești, și de mai ce? și de mai ce? al spițeriei bunicei, – miros pe care niciodată nu-l va regăsi printre parfumurile pământului.

▫ **O VORBĂ DE-A BUNICEI** ▫

– I-auzi!

Bunicul s-a oprit cu gazeta în mijlocul etacului.

Începe sa citească din nou, cu glas și mai tare, articolul despre Vasile Alecsandri.

Bunica și bunicul l-au cunoscut pe „Conu' Vasile”. Vorbesc despre el numai cu preamărire.

– Auzi, Elencu?

– Aud. „Tinerelul” de la gazetă îl ia foarte de sus pe Vasile Alecsandri. A fost – zice el –, i-a trecut vremea, nu mai este.

– Auzi, Elencu?

– Aud.

Bunicul citește c-un tremur în glas. Nu poate isprăvi.

– Cum de rabdă pământul pe-un astfel de ticălos?

– Stai binișor, Alecule, – îl potolește bunica. Ia să vă spun eu una. O știi de la babaca. Era pe vremea ceea un doctor mare la Iași, da' foarte bețiv. Într-o noapte îl ia la un bolnav, chiar de la crâșmă. Se duce doctorul de voie, de nevoie, și cum dă cu ochii de bolnav, dă să-i ia pulsul. „Măi”, îi spune el „n-ai nimica. Te-ai îmbătat ca un porc”. Și dă să plece. „Stai, domnule doctor”, îi spune omul, „că nici n-ai pus mâna pe mine. Ți-ai luat pulsul dumitale”... Așa-i și cu condeierul tău de la gazetă, Alecule. El îi prost, nu Conu' Vasile...

Bunicul respiră adânc și zâmbește împăcat.

– Deșteaptă mai ești mata, Elencule.

▫ **O FILĂ VECHĂ** ▫

Are bunica în etac, chiar lângă patul ei, un scrin cu trei saltare. Deasupra scrinului e icoana Maicii Domnului, cu candela mereu aprinsă.

Nepotul n-a văzut-o niciodată pe bunica umblând la vreun saltar. În schimb, ea singură, cu mâna ei, îngrijește straiul de nuc al scrinului. Îl șterge de colb, îi lustruiește încuietorile, și o dată pe săptămână îi dă luciul proaspăt, frecându-l cu o petică plină de rumeguș de miez de nucă.

– Bunică, nu vrei să-ți ajut?

Nu-i răspunde. Parcă nici nu l-a auzit de-acolo unde-i ea, departe. Freacă bunica, dă și dă și dă și dă, suflând și dând, până ce-i picură fruntea.

— Bunică, nu mai poți. Lasă-mă pe mine.

Bunica își îndreaptă trupul, se uită la nepot, apoi la scrin, își scoate ochelarii, închide ochii, și-și trece dosul palmei peste față, apăsând, ca țăranii după ce-au prășit în arșiță.

— Ce ții mata în scrin, bunică?

Nu-i răspunde. Iar începe să-l lustruiască.

După ce-a isprăvit, se așază pe marginea patului.

Scrinul lucește ca o violină atunci scoasă din culcușul ei de catifea și piele de căprioară. Ar vrea parcă să cânte lemnul scrinului.

Bunica potrivește mucul candelii și oftează.

Bunica face pâine la bucătărie.

Bunicul stă și tace.

Nepotul stă și tace.

Azi-noapte a fost senin de ger, cu un tăiuș de lună nouă. Ferestrele au ars alb, cu scânteii. Au scârțâit în tăcere străvezie pașii – cui? – pe omătul Căii Laptelui.

Ca să nu uite soba că afară-i ger, etacul a făcut din motan nod alb la picioarele bunicului.

Dar dimineața s-a înnourat. Zborul ciorilor a desfrunzit parc-o pădure de mangal, pe cer, pe brazi și pe acoperișuri.

Ș-a început să ningă vechi.

Bunicul și nepotul se uită pe fereastră. Nu-i vânt deloc. Trece câte-o cioară cu fustă neagră, râșnind. E lene. Somn în fiecare fulg.

Bunicul își scoate verigheta de pe deget, o privește în lumină, citește inscripția, pune verigheta la loc pe deget și iar se uită la fulgi. Dar astăzi mâinile bunicului și-au pierdut liniștea lor blajină. Așteaptă ceva? Caută ceva? Doresc ceva? Bunicul nici nu citește gazeta, nici nu face pasiență ferită de amestecul buniceii, nici nu umblă la casa de fier, nici nu dezmiardă blana motanului. Bunicul e și nu e în etac la fereastră cu fulgi. Se uită și vede altceva decât ce vede nepotul. Mâinile bunicului parcă s-ar hotărî să zboare. Se ridică pe genunchi, pornesc, cad, iar se ridică.

Bunicul se scoală, se duce la scrinul buniceii, care lucește castaniu, și stă ca în fața unei uși închise.

— Ce-i acolo, bunicule?

— Jucăriile ei, cărțile ei, papucașii ei, de lână...

„Papucașii ei de lână”?

Dar bunicii n-au avut decât un copil, pe tata. Nepotul își aduce aminte

de Nănoaia, privindu-l pe bunic, și i se strânge altfel inima.

– Eu o pieptănam, – spune bunicul. Avea păr dulce și mătăsos cum ai mata, drăguță.

– Cine, bunicule?

– Fala noastră.

– Sora tatei?

– Da, drăguță. Era mai mare decât băiețelul. Avea nouă ani. Iarna o duceam la fereastră și desena cu degetul ei căsuțe ca la țară... Mâinile bunicului piaptână luciul lemnului mort.

Nepotul, care seamănă la păr cu fata bunicilor, simte că-i o oglindire a celor care nu-s.

Fereastra cu ninsoare e o filă veche din cartea îngerilor.

▫ **MUSCA** ▫

Bunicul a ațipit pe canapeaua din etac, cu motanul la picioare, și gazeta pe covor, la căpătâi. Bunica l-a acoperit cu șalul cenușiu și a vrut să alunge motanul c-o palmuță, hait, dar s-a răzgândit. Și motanul îi ține cald bunicului. Lasă-l, cucoană Elencule.

Bunicul e mai palid ca de obicei. Mai alb, nu mai palid. Când doarme ziua, parcă e de argint.

Și somnul bunicului e cuminte astăzi, ca și răbdarea lui. Nu face mișcări. Nu sforăie. Nu tresare. Abia i se aude respirația. Parcă începe să apară o lumină în somnul bunicului.

Bunica s-a așezat în fotoliul ei, ținând în mâini Viețile Sfinților. Citește cât citește, și deodată stă, cu ochii dincolo de carte. Parcă ascultă somnul bunicului. Iar citește, iar stă, iar ascultă.

Dar deodată nu se mai aude nimic decât tăcerea.

Bunica tresare și se uită cu fruntea încrețită spre canapeaua bunicului.

Doarme.

Doarme?

I-atât de alb și-atât de stins, că nu mai știi.

Și deodată se aude: bâzzz.

O muscă.

O muscă în casa bunicilor! Și încă în toiul iernii!

Dar bunica nu ascultă decât tăcerea de icoană a bunicului.

Bâzzz...

Musca se așază chiar pe nasul bunicului, cântând din drâmba ei.

Bunicul tresare.

Bunica respiră cu tot pieptul.

Musca zboară râzând gădilicios, și intră în urechea bunicului. Prin somn, bunicul o alungă cu un deget.

Dar musca nu se lasă. E o muscă între muște, e cu vitejie muscă. Căldura sobei i-a redat temperamentul. Se afirmă deci, pe fruntea somnului bunicului, mușcă în numele muștelor: pecete.

Bunicul se strâmbă, deschide ochii, o vede, o aude, o urăște, se scoală, pune mâna pe gazetă, dă, n-o nimerește, își scoate papucul, îl ridică...

– Las-o, Alecule, mi-i drag s-o ascult.

– Zău, Elencule, nu te mai înțeleg, – oftează bunicul încălțând papucul cu care era să omoare o muscă.

Bunica nu-i răspunde, dar surâde, ca și cum într-adevăr ar asculta o muzică.

▫ **HRUBA** ▫

Bunicii se coboară în sufragerie, fiindcă sufrageria e dedesubt. Prin fața ferestruicilor ei trec numai picioarele celor de-afară, până la genunchi, fără de trup.

Din antretul de dindos până la coridorul sufrageriei, pornește o scară cu balustradă de fier, care cotește, răsucindu-se. Plafonul e boltit. Zidul gros. Treptele scârție a vechi.

Vorba răsună cavernos, pândită de ecouri. Și scara și coridorul sufrageriei sunt bisericeste întunecate. Parcă au fost sfinți cu aureolă pe acolo, acum posomorți, de fum și de funingini.

Când pleacă la masă, bunicul își pune paltonul și căciulită, bunica se acoperă cu șalul, iar nepotul aprinde lumânarea anume pregătită în antret, cu chibriturile alături, făcând lumină pentru pogorârea bunicilor – Bagă de seamă, Alecule, să nu luneci, – spune bunica. Prea o iei mata fuguța la vale.

Nepotul, cu lumânarea îndreptată în urmă, vede cu aur zâmbetul bunicului și ridicarea lui din umeri. Căci bunicul și la vale, tot ca brazii de pe munte vine, nins; iar bunica și la deal, tot ca o veveriță vrea să fie.

Merg, merg, merg, treaptă cu treaptă, pas cu pas.

Au ajuns.

Față-n față cu flacăra luminării răsare ca de os lepros ușa tainiței din zid. Ce-o fi acolo? Ca și cum ai spune: cine-o fi acolo?

Bunicii îl ajung. Se dă deci la o parte, stingând lumina care fumegă, și intră în sufragerie după bunici.

Dar secunda de întuneric în coridorul privit de ușa tainiței cu orbite negre, în coridorul care miroasă a pândă de guzgan și a piatră sihastră,

deșteaptă-n el vechimile copilăriei mici, de-acolo de unde încă n-au plecat balaurii, strigoi, zmeii, iadul, vârcolacii și vampirii.

Zimț de spaimă i-ar atinge inima, dacă îndată – cam pripit și cu-n fior în spate – n-ar intra după bunici, cu motanul – ptiu, satană! – strecurat printre picioare, fără „miau”.

– Ce-o fi acolo?

Cămara bunicilor e sus. Beciul e tocmai în fundul grădinii. De-afară se văd, la picioare, ferestrele sufrageriei scufundate în pământ; dar alt ochi de fereastră, deschizătură sau răsuflătoare nu s-arată.

De două ori pe zi, la dejun și la masă, pâlpâie semne de-ntrebare, cu aur și cu fumegări de lumânare stinsă, în sufletul nepotului.

N-are să știe niciodată ce-i acolo, fiindcă cel-și-mai-mic din el se teme și se roagă: „Nu întreba. Așa-i mai bine. Altfel mă pierzi”.

L-a ascultat pe cel mai mic, și n-a întrebat.

– Ce-o fi acolo?

...Acolo e clopotnița de subt pământ, în care numai amintirea va intra, sunând ultima spaimă a copilăriei, lângă bunicii ei, aduși cu umbrele de-o flacăra de luminare dintre umbre.

▣ **LECȚIA DE ISTORIE** ▣

Cu ceai, cu lapte și cu rom – o linguriță – a trecut și ora ceaiului.

Bunica citește Viețile Sfinților; bunicul, gazeta; nepotul, lecția de istorie.

– Ce-mi faci acolo tolănit ca un bey?

– Învăț, bunică.

– Zici tu, fariseule.

– Lasă-l să învețe, Elencu.

Toți trei stau în etacul bunicilor. Firește, și motanul. Dar motanul nu e al patrulea, ci tot al treilea, în numărul bunicului, deși-i pe canapea la picioarele nepotului.

Focul din sobă-i ca octombrie: numai de aur și miere.

Fâlfâie foșnind gazeta bunicului.

Nepotul ridică ochii dintre regi și împărați, mitropoliți, papi, generali și sftnici. Toți sunt supărați unii pe alții, zburliți de armate și noroad. Și-acum toți au murit și stau cuminți cu osul lor încununat și miruit. Dar cartea de istorie îi supără din nou unii pe alții în fraze lungi și încâlcite, cu zângănit de ani.

– Uăăă!

– Nu știu pe unde-o fi intrând învățătura, dar de ieșit are pe unde, – zice bunica.

Nepotul duce un zâmbet regilor și împăraților, dar, după ce bunica nu-l mai vede, iar se uită la bunici.

– Măi cațaoane, pe unde-ți umblă ochii?

– Repet lecția, bunică.

– Cu ochii pe păreți?

– Uite cartea, bunică.

– Hait!

Ochii bunicei se duc între sfinți.

Afară e senin. Soarele apune. Zarea asfințitului arde portocaliu, suflând un trandafir pe ferestre, pe obraji și pe filele cărții de istorie.

Nepotul suspină. În cartea de istorie stau zeci de regi și împărați încrucișând fierul războiului. În etac sunt numai doi bunici și pacea lor cu pecetea motanului. A început să-i știe pe bunici. Pe fiecare-n parte, și pe-amândoi laolaltă. Îi vede cum stau în câte-un fotoliu, luminați de floarea ferestrelor, și simte că fiecare dintre ei e litera cu care-ncepe o poveste...

Bunicul...

Bunica...

Când va veni povestea? Nu știe. Dar e-n el.

Bunicul e așa...

Bunica e așa...

Zâmbește. Mijește aur vechi în umbra etacului.

Și lecția de istorie stă.

N-au decât s-aștepte regii și împărații.

– Nu pot. Sunt cu bunicii.

Și tocmai mâini îl ascultă la istorie. Are un patru. Profesorul vrea să-l mai încerce înainte de-al pecetlui sub cincii.

Parcă trec aburi prin lumină, îndulcind-o albăstrui. Ca și cum un alt bunic și mai vechi decât acesta, vechi de când nu era nici lumea, mai străvechi decât lumina care-i bătrânețea lui, ar veni din ceruri afumând cu brad, cu pașii albi ai lunii după el.

Dar lecția?

Iar o ia de la început, cu fruntea încrețită.

Și deodată simte că din cer i-a strălucit aur pe gene.

Gene-n gene cu luceafărul.

Etacul s-a întunecat.

– Aprinde lampa, – spune bunica nepotului.

– Mai lasă, Elencule, așa se vede mai bine Luceafărul.
– Vezi mata luceafărul, cucoane Alecule, da' întreabă-l pe dumnealui de colo: vede lecția?

– Am isprăvit-o, bunică.

Nepotul a mai luat un patru la istorie – patru sau trei: cam tot pe-acolo -, dar a păstrat luceafărul de-atunci, ca să-l aprindă-n candelă pentru bunici, din viitor spre trecut.

▣ **DESAGUL CĂLĂTORULUI** ▣

De când e la bunici, nepotul trăiește pe altă lume. Se duce la școală, ca și când era acasă. Are note proaste, tot ca atunci. Când se întoarce de la școală, trece pe-acasă să vadă ce mai fac frații lui. N-are voie să intre în casă: boală molipsitoare. Stă la fereastră, cu Blănșa lângă el, și de acolo schimbă semne cu mama. Frații și mama sunt subțicli. E ca la panopticum. Frații slabi, mama și mai trasă decât ei, fereastra plină de flacoane, sticle, portocale, mandarine, alămii. Frații clilesc, scot limba și fac schime. Apoi mama îi ia de gât, ca pe două păpușe cu resort, și-i închide în cutie. Rămâne mama la fereastră. Îi trimite o sărutare, îi face semn să plece că îngheață stând afară, și buzele ei mute spun: „să nu...”

Mama nu știe că bunicii...

Fiul pleacă zâmbind, ș-ajunge iar nepot, la casa bunicilor.

Tata vine uneori la bunici, cu sania cu doi cai. Apare, sărută, dă - întotdeauna dă -, și pleacă risipind pe urma lui argint de zurgălăi.

Vra să zică numai atâta e schimbat; în loc să fie fiu acasă, e nepot la bunici. Școala a rămas aceeași, catalogul la fel, orașul tot așa, părinții asemenea, frații acuși-acuși îs sănătoși.

Și totuși nu-i la fel.

Toate-i apar altminteri. E mult mai mic și mult mai mare decât cel ce-a venit să stea la bunici. În loc să fie tânăr, pierzându-și copilăria, întinerește cu copilăria el. Nu-i tulbure. E transparent. Atât de transparent încât bunicii nici nu-l văd, privind prin el numai nepotul cam bleguț, care, cu toate că fumează, tot copil e.

Ninge naiv pe casa bunicilor.

Nepotul simte că acuș începe viața: drumul printre alții. Inima lui e grea ca un desag pe umăr, în care-și va purta bunicii, iarna veche și copilăria lui.

● **DIALOG** ●

Frații s-au saturat să fie doi.

Mama s-a săturat să n-aibă trei.

E ultimul somn în casa bunicilor. Nepotul a scoborât geamandanul de pe dulap. Bunica i-a dat o petică, punându-l să-l șteargă de colb. Apoi l-a priveghiat cum își adună calabalâcul.

– Mă rog, și de ce-ai să te-apuci tu când îi fi mare?

– Știu eu, bunică?

– Te-i pomeni că te tocmești nepot la bunici, – zice bunica, c-un zâmbet urzicat de harțag.

Nepotul zâmbește.

– Râzi tu, râzi, harapule și haramule, da bietu' tată-tu ce zice?

– Tata nu spune nimic.

– Muncește, sireacu'! Ce să spue tatu-tău? Tu să spui. Toate să le facă tatu-tău?

– Am să mă mai gândesc, bunică.

– Da' până acuma ce-ai tot făcut?

– Ce-am făcut? Ce-am făcut? se socotește nepotul, încordându-și fruntea ca la matematică.

– Ce tot dai din plisc ca cocostârcul pe casă? N-ai făcut nimic.

– Cum, bunică? N-am învățat la școală?

Brațele bunicei zboară...

– Înveți tu, pe dracu'! Dormi în bancă. Parcă te văd.

– Citesc, îmi fac lecțiile, – înșiră nepotul.

– Căști, te freci la ochi, dai din buze, te duci, te întorci, te foiești, – continuă bunica. Măi terchea-berchea, bunică-ta te-ntreabă ce faci cu scăfârliia ta de cap, nu cu gogeamite picioarele tale de trântor.

– Gândesc, bunică.

– Iaca drace, de unde sare iepurele! Și la ce te gândești, mă rog?

– Ei, e greu de spus...

– Da' vorba pentru ce-i făcută? S-o ții ascunsă-n sân ca busuiocul?

– Parcă mata, bunică, spui tot ce gândești?

– Ba bine că nu! Nu-i crede că m-oi pierde cu firea pentru unul ca tine? Iaca-ți spun verde: gândesc că ești un neisprăvit, un papă-lapte, un „da' muieți ți-s posmagii?” Iaca, dacă vrei să știi.

– Lasă-l Elencule, e mititel, – vine și bunicul cu motanul după el.

– Cum mititel? Ce vorbă-i aiasta? Ești mititel? îl întreabă bunica înșurubându-i o privire, care ajunge până la păcatul tutunului.

– Nu mai sunt, bunică.

– Bine că spui măcar, – oftează bunica. Ești mare, măăăi. La vârsta ta învârteam lumea pe degete.

– Și-acuma, Elencule, – zâmbește bunicul.

– Lasă mata, Alecule, că nu-mi arde de șuguit.

Bunicul se retrage.

– Ei, ia spune, – revine bunica.

– Ce să mai spun, bunică?

– Ce nu mi-ai spus. De ce-ai să te apuci când îi fi mare?

Nu uită bunica de unde-a plecat și pace!

– Poate c-am să scriu, bunică.

– Să scrii? Tu? Ce să scrii, mă rog?

– Cărți.

– Iaca măi! Cărți! Și cu ce-ai să le umpli?

Nepotul zâmbește, și se bate cu vârful degetului pe frunte.

– Nu-ți sună a gol, nepoate?

– Mie nu, bunică.

– Și ce-i, mă rog, acolo?

– Mata, bunicul, motanul bunicului, casa bunicilor, vorbele bunicei, când voiau să intre în gândurile nepotului, fără să bată la ușă...

Bunica ascultă, ascultă. Apoi privește departe, pe fereastră. Iar ninge alb în noapte. Vin fulgii Crăciunului.

– Mai știi, – oftează ea.

Se apropie de nepot.

Se privesc ochi în ochi, adânc. Se vede c-a zărit ceva bunica. Face o cruce mare spre icoana lui Iisus, frângându-se din șale:

– Dă. Doamne.

Apoi își trece, pentru întâia oară, degetele cu miros de floare de migdal prin părul nepotului, care seamănă cu părul fetei bunicilor și întreabă cu glas scăzut:

– Și ce-ai să scrii, mă rog, despre bunică-ta?

Ani și morminte dorm între întrebare și răspuns.

O nouă iarnă începe la fereastră, cu copaci, moșnegi și alți copii.

– Și ce-ai să scrii, mă rog, despre bunică-ta?

Ninge naiv.

– Ce-am scris, bunică.

